

Noční motýli (Lepidoptera) severovýchodní části Hostýnských vrchů *Night active Lepidoptera of the north-eastern part of the Hostýnské vrchy Hills*

Filip TYRALÍK^{1,*} & Tomáš KURAS²

¹Oznice 64, CZ-75624 Bystřička, Czech Republic; e-mail: f.tyralik@seznam.cz

²Katedra ekologie a životního prostředí, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého, Tř. Svobody 26, CZ-771 46 Olomouc; e-mail: tomas.kuras@upol.cz

Keywords: Czech Republic, faunistics, Macrolepidoptera, moths, Oznice, Moravian Vallachia region

Abstract: The paper describes the moth fauna of the locality in Oznice (Vsetín District). The locality is situated in the north-eastern part of the Hostýnské vrchy Hills. The main research method was a light sampling. During five years of intensive searching in field (2005–2009) we registered 416 moth species from the group of Macrolepidoptera. Amount of them we recorded many locally rare and endangered species (e.g. *Isturgia arenacearia*, *Apeira syringaria*, *Charissa obscurata*, *Idaea laevigata*, *Lythria cruentaria*, *Thera vetustata*, *Eupithecia venosata*, *E. veratraria*, *E. selinata*, *Acasis viretata*, *Eublemma purpurinum*, *Abrostola asclepiadis*, *Diachrysia chryson*, *Moma alpinum*, *Shargacucullia prenanthis*, *Calophasia lunula*, *Amphipyra perflua*, *Heliothis peltigera*, *Phlogophora scita*, *Callopietria juvenina*, *Aporophyla lutulenta*, *Polymixis polymita*, *Hydraecia petasitis*, *Sideridis lampra*, *Leucania obsoleta*, *Penthophora morio* etc.).

ÚVOD

Valašsko patří mezi kulturně i přírodovědně výjimečné regiony České republiky. Fenomémem valašské krajiny je zejména její členitost a pestrost, podporovaná hornatým reliéfem i dochovaným tradičním způsobem hospodaření. Jak naznačují některé kompendiální práce, přírodovědná znalost Valašska je jen malá, přestože lze očekávat mimořádně vysokou biologickou hodnotu regionu (např. PAVELKA & TREZNER 2001; PITRO & WOLFOVÁ 2008). Biologickou kvalitou oblasti dokumentují některé ochrannářsky zaměřené práce, které se soustřeďují na skupinu motýlů, zejména pak na denní motýly (např. KURAS & SITEK 2007; SPITZER et al. 2009a,b; ZAPLETAL & SPITZER 2009). Bohužel faunistická znalost motýlů západní části Valašska, tj. Hostýnských vrchů je jen minimální.

Cílem příspěvku je podat přehled tzv. velkých motýlů (Macrolepidoptera) s noční aktivitou na lokalitě Oznice (severovýchodní část

Hostýnských vrchů) a nejvýznamnější nálezy komentovat v širším faunistickém rámci.

SOUČASNÝ STAV ZNALOSTÍ

Oblast Hostýnských vrchů patří z entomologického hlediska k nejméně známým regionům České republiky. To platí také o znalosti populární skupiny motýlů (Lepidoptera). Doposud neexistuje žádná systematicky zaměřená studie na faunu motýlů Hostýnských vrchů.

První regionálně zaměřenou práci o motýlech Valašska vypracoval DERNICKÝ (1945). Většina druhů, které zmiňuje, pochází z okolí Valašského Meziříčí. BRABEC (1987) tyto poznatky doplňuje o revizi sbírkového materiálu deponovaného v Okresním vlastivědném muzeu ve Vsetíně (Muzeum ve Valašském Meziříčí). Studií tématicky zaměřenou na výskyt okáče *Lasiommata petropolitana* (Fabricius, 1787) v Beskydech a přilehlé části Hostýnsko-Vsetínských vrchů je práce SPITZERA (1963) doplněná posléze ČERNÝM (1972). SPITZER et al. (2009b) se věnují

rozšíření a ekologickým nárokům modráška *Phengaris* [= *Maculinea*] *arion* na Valašsku. Výskyt jasoně *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus 1758) v oblasti Javornického hřebene zaznamenávají KURAS et al. (2000). V rámci širšího území Oznice jsou tedy lépe zpracováni denní motýli (*Rhopalocera*), což vyplývá rovněž z dat síťového mapování denních motýlů České republiky (BENEŠ et al. 2002).

Také čeled' vřetenuškovitých (*Zygaenidae*) patří mezi rámcově zdokumentované taxony Valaška. Informace o rozšíření vřetenušek na Moravě (tedy také na Valašsku) je možno vyhledat ve studii POVOLNÉHO & GREGORA (1946). V detailech tuto monografii doplňuje VANĚK (1975) a KURAS & BENEŠ (1996). Pouze útržkovité poznatky existují o majoritní skupině nočních motýlů (SKALA 1912–1913, 1931; VANĚK 1980, 1981; BRABEC 1987) a téměř chybějící poznatky o početné skupině tzv. drobných motýlů – tzv. *Microlepidoptera* (SKALA 1912–1913, 1931; JANOVSKÝ & GOTTWALD 1990, 1991; ELSNER et al. 1997; ELSNER et al. 1998; SITEK 2000; SITEK & KURAS 2000). Přehledově nejucelenější studie věnovaná fauně motýlů je doposud práce o motýlech xerothermní pastviny Losový v okolí Huslenek (KURAS & SITEK 2007). Z Losového je dokumentován výskyt více než 800 druhů motýlů, přičemž je evidována řada druhů ochránářsky a faunisticky významných. Je zřejmé, že s mírou poznání Valaška bude takových nálezů i nadále přibývat, a to ve všech skupinách bezobratlých.

METODIKA A SBĚR DAT

CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Studované území se nachází v severovýchodní části Hostýnských vrchů, katastrálně náleží obci Oznice (6573; GPS: 49°26'18"N, 17°55'21"E). Plošná výměra území je přibližně 6 ha. Lokalita leží v mírném k jihu ukloněném svahu, v nadmořské výšce 420–460 m n. m. Nachází se zde komplex bezlesých stanovišť. Jedná se zejména o kosené louky svazu *Arrhenatherion* (koseno plošně 1–2x ročně) a pastviny svazu *Cynosurion* (extenzivně celoročně přepásáno ovce). Tato otevřená stanoviště jsou ze severu, západu a z části i z východu obklopeny převážně smíšeným a jehličnatým lesem s rozdíl-

nou věkovou i druhovou skladbou. Jižní hranici tvoří malý potok a dále intravilán obce Oznice.

SBĚR MATERIÁLU

Systematický a intenzivní entomologický průzkum lokality probíhal po dobu 5let (2005–2009) vždy od března do konce listopadu. Zájmovou skupinou byli noční motýli tzv. skupiny *Macrolepidoptera*. Jmenovitě byly studovány čeledi *Hepialidae*, *Lasiocampidae*, *Endromidae*, *Saturniidae*, *Sphingidae*, *Drepnidae*, *Geometridae*, *Notodontidae*, *Noctuidae*, *Lymantriidae*, *Nolidae*, *Arctiidae*. Genitalizovány byly následující rody: *Mesapamea*, *Oligia*, *Abrostola*, *Epirrita* a *Eupithecia*. Monitoring probíhal s akcentem na hlavní vegetační sezonu (květen–září) v průměru 14 sběrných nocí/měsíc, a dále pak v brzkých jarních a podzimních měsících s intenzitou zhruba 10 sběrných nocí/měsíc.

Hlavní metodou monitoringu motýlů byl lov pomocí stacionárně umístěného světelného zdroje (výbojka Philips ML 250W). Byly použity dva světelné zdroje (ve vzájemné vzdálenosti cca 10 m, umístěné ve výšce 2 m nad zemí, orientované opačným směrem). Jako reflexní plocha sloužila nabílená stěna hospodářské budovy. Lov probíhal vždy od soumraku přibližně dvě až tři hodiny. Dvakrát až čtyřikrát do měsíce byly světelné zdroje v provozu po celou noc a ráno byli kontrolováni motýli sedící v blízkosti světla. Doplňující metodou sběru byl individuální odchyt imág do entomologické sítě.

Dokladové exempláře jsou uloženy ve sbírce autora (FT), v malém množství také v Muzeu regionu Valaško (Muzeum ve Valašském Meziříčí). Nomenklatura vědeckých názvů je převzata ze Seznamu motýlů České republiky (LAŠTŮVKA & LIŠKA 2005), česká jména motýlů z práce NOVÁKA et al. (1992).

VÝSLEDKY

Úhrnem se na lokalitě Oznice podařilo v letech 2005–2009 zaznamenat výskyt 416 druhů nočních motýlů ze skupiny *Macrolepidoptera*. Druhová rozmanitost zájmové skupiny je vysoká a reálně odpovídá 39 % druhového bohatství ČR (LAŠTŮVKA & LIŠKA 2005). I přes intenzivní terénní průzkum je zřejmé, že počet zjištěných

druhů není konečný a dalším výzkumem budou další druhy ještě nalezeny.

SYSTEMATICKÝ PŘEHLED ZJIŠTĚNÝCH DRUHŮ MOTÝLŮ NA LOKALITĚ OZNICE ZA OBDOBÍ 2005–2009

V následujícím přehledu zjištěných druhů je prezentován systematický přehled motýlů dle Laštůvky a Lišky (2005). Faunisticky významné nálezy druhů jsou v přehledu **proznačeny** a v dalším textu blíže komentovány, za názvem čeledi uvedeny počty zjištěných druhů.

Hepialidae – hrotnokřídlecovití (4):

Hepialus sylvinus (Linnaeus, 1761), *H. lupulinus* (Linnaeus, 1758), *H. hecta* (Linnaeus, 1758), *H. humuli* (Linnaeus, 1758)

Lasiocampidae – bourovcovití (5):

Poecilocampa populi (Linnaeus, 1758), *Macrothylacia rubi* (Linnaeus, 1758), *Dendrolimus pini* (Linnaeus, 1758), *Euthrix potatoria* (Linnaeus, 1758), *Cosmotriche lobulina* (Denis & Schiffermüller, 1775)

Endromidae – strakáčovití (1):

Endromis versicolora (Linnaeus, 1758)

Saturniidae – martináčovití (1):

Aglia tau (Linnaeus, 1758)

Sphingidae – lišajovití (9):

Agrius convolvuli (Linnaeus, 1758), *Sphinx pinastri* (Linnaeus, 1758), *Mimastilia* (Linnaeus, 1758), *Smerinthus ocellatus* (Linnaeus, 1758), *Laothoe populi* (Linnaeus, 1758), *Macroglossum stellatarum* (Linnaeus, 1758), *Hyles gallii* (Rottemburg, 1775), *Deilephila elpenor* (Linnaeus, 1758), *D. porcellus* (Linnaeus, 1758)

Drepanidae – srpokřídlecovití (9):

Drepana falcataria (Linnaeus, 1758), *Watsonalla binaria* (Hufnagel, 1767), *W. cultraria* (Fabricius, 1775), *Thyatira batis* (Linnaeus, 1758), *Habrosyne pyritoides* (Hufnagel, 1766), *Tethea or* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Tethea fluctuosa* (Hübner, 1803), *Ochropacha duplaris* (Linnaeus, 1761), *Achlya flavicornis* (Linnaeus, 1758)

Geometridae – píďalkovití (165):

Archiearis notha (Hübner, 1803), *Abraxas sylvata* (Scopoli, 1763), *Lomaspilis marginata* (Linnaeus, 1758), *Ligdia adustata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Isturgia arenacearia* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Macaria notata* (Linnaeus, 1758), *M. alternata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *M. liturata* (Clerck, 1759), *M. wauaria* (Linnaeus, 1758), *Chiasmia clathrata* (Linnaeus, 1758), *Plagodis pulveraria* (Linnaeus, 1758), *P. dolabraria* (Linnaeus, 1767), *Petrophora chlorosata* (Scopoli, 1763), *Opisthograptis luteolata* (Linnaeus, 1758), *Epione repandaria* (Hufnagel, 1767), *Pseudopanthera macularia* (Linnaeus, 1758), *Cepphis advenaria* (Hübner, 1790), *Apeira syringaria* (Linnaeus, 1758), *Ennomos autumnarius* (Werneburg, 1859), *E. quercinarius* (Hufnagel, 1767), *E. fuscantarius* (Haworth, 1809), *Selenia dentaria* (Fabricius, 1775), *S. tetralunaria* (Hufnagel, 1767), *Odonotopora bidentata* (Clerck, 1759), *Crocallis elinguaris* (Linnaeus, 1758), *Ourapteryx sambucaria* (Linnaeus, 1758), *Colotoys pennaria* (Linnaeus, 1761), *Angerona prunaria* (Linnaeus, 1758), *Apocheima hispidarium* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Phigalia pilosaria* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Lycia hirtaria* (Clerck, 1759), *Biston betularius* (Linnaeus, 1758), *Agriopis aurantiaria* (Hübner, 1799), *A. marginaria* (Fabricius, 1776), *Erannis defoliaria* (Clerck, 1759), *Peribatodes rhomboidarius* (Denis & Schiffermüller, 1775), *P. secundarius* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Cleora cinctaria* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Deileptenia ribeata* (Clerck, 1759), *Alcis repandata* (Linnaeus, 1758), *A. bastelbergeri* (Hirschke, 1908), *Hypomecis roboraria* (Denis & Schiffermüller, 1775), *H. punctinalis* (Scopoli, 1763), *Ascotis selenaria* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Ectropis crepuscularia* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Parectropis similaria* (Hufnagel, 1767), *Aethalura punctulata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Ematurga atomaria* (Linnaeus, 1758), *Cabera pusaria* (Linnaeus, 1758), *C. exanthemata* (Scopoli, 1763), *Lomographa bimaculata* (Fabricius, 1775), *L. temerata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Campaea margaritaria* (Linnaeus, 1767), *Hylaea fasciaria* (Linnaeus, 1758), *Pungeleria capreolaria* (Denis & Schiffermüller, 1775), ***Charissa***

obscurata (Denis & Schiffermüller, 1775), *Siona lineata* (Scopoli, 1763), *Alsophila aescularia* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Geometra papilionaria* (Linnaeus, 1758), *Comibaena bajularia* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Hemithea aestivaria* (Hübner, 1799), *Chlorissa cloraria* (Hübner, 1813), *Jodis lactearia* (Linnaeus, 1758), *Cyclophora annularia* (Fabricius, 1775), *C. albiguttata* (Hufnagel, 1767), *C. punctaria* (Linnaeus, 1758), *C. linearia* (Hübner, 1799), *Timandra comae* (Schmidt, 1931), *Scopula immorata* (Linnaeus, 1758), *S. nigropunctata* (Hufnagel, 1767), *S. ornata* (Scopoli, 1763), *Idaea dimidiata* (Hufnagel, 1767), *I. laevigata* (Scopoli, 1763), *I. inquinata* (Scopoli, 1763), *I. seriata* (Schrank, 1802), *I. biselata* (Hufnagel, 1767), *I. emarginata* (Linnaeus, 1758), *I. aversata* (Linnaeus, 1758), *Lythria purpuraria* (Linnaeus, 1758), ***L. cruentaria* (Hufnagel, 1767)**, *Scotopteryx che-nopodiata* (Linnaeus, 1758), *Xanthorhoe birivata* (Borkhausen, 1794), *X. designata* (Hufnagel, 1767), *X. spadicearia* (Denis & Schiffermüller, 1775), *X. ferrugata* (Clerck, 1759), *X. quadri-fasiata* (Clerck, 1759), *X. montanata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *X. fluctuata* (Linnaeus, 1758), *Catarhoe cuculata* (Hufnagel, 1767), *Epirrhoe hastulata* (Hübner, 1813), *E. tristata* (Linnaeus, 1758), *E. alternata* (Müller, 1764), *E. rivata* (Hübner, 1813), *Camptogramma bilineatum* (Linnaeus, 1758), *Earophila badiata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Anticlea derivata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Mesoleuca albicillata* (Linnaeus, 1758), *Lampropteryx suffumata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Cosmorhoe ocellata* (Linnaeus, 1758), *Eulithis prunata* (Linnaeus, 1758), *E. testata* (Linnaeus, 1758), *E. populata* (Linnaeus, 1758), *E. pyraliata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Ecliptopera silacea* (Denis & Schiffermüller, 1775), *E. capitata* (Herrich-Schäffer, 1839), *Chloroclysta siterata* (Hufnagel, 1767), *Ch. miata* (Linnaeus, 1758), *Dysstroma citrata* (Linnaeus, 1761), *D. truncata* (Hufnagel, 1767), *Cidaria fulvata* (Forster, 1771), *Plemyria rubiginata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Thera obeliscata* (Hübner, 1787), *T. variata* (Den Denis & Schiffermüller, 1775), ***T. vetusta* (Denis & Schiffermüller, 1775)**, *T. britannica* (Turner, 1925), *Eustroma reticulatum* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Electrophaes corylata*

(Thunberg, 1792), *Colostygia olivata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *C. pectinataria* (Knoch, 1781), *Hydriomena furcata* (Thunberg, 1784), *H. impluviata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Hydria cervicalis* (Scopoli, 1763), *Triphosa dubitata* (Linnaeus, 1758), *Philereme transversata* (Hufnagel, 1767), *Euphyia unangulata* (Haworth, 1809), *E. dilutata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Epirrita christyi* (Allen, 1906), *E. autumnata* (Borkhausen, 1794), *Operophtera brumata* (Linnaeus, 1758), *O. fagata* (Scharfenberg, 1805), *Perizoma alchemillatum* (Linnaeus, 1758), *P. blandiatum* (Denis & Schiffermüller, 1775), *P. flavofasciatum* (Thunberg, 1792), *Mesotype parallelolineata* (Retzius, 1783), *Eupithecia abietaria* (Goeze, 1781), *E. linariata* (Denis & Schiffermüller, 1775), ***E. venosata* (Fabricius, 1787)**, *E. tripunctaria* (Herrich-Schäffer, 1852), *E. lariciata* (Freyer, 1825), *E. tantillaria* (Boisduval, 1840), *E. lanceata* (Hübner, 1825), ***E. selinata* (Herrich-Schäffer, 1861)**, *E. denotata* (Hübner, 1813), *E. centaureata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *E. assimilata* (Doubleday, 1856), *E. satyrata* (Hübner, 1813), *E. intricata* (Zetterstedt, 1839), ***E. veratraria* (Herrich-Schäffer, 1848)**, *E. trisignaria* (Herrich-Schäffer, 1848), *E. indigata* (Hübner, 1813), *E. subfuscata* (Haworth, 1809), *E. exigua* (Hübner, 1813), *E. icterata* (Villers, 1789), *Chloroclystis vata* (Haworth, 1809), *Pasiphila rectangulata* (Linnaeus, 1758), *P. chloerata* (Mabille, 1870), *Anticollix sparsata* (Treitschke, 1828), *Aplocera plagiata* (Linnaeus, 1758), *A. praeformata* (Hübner, 1826), *Odezia atrata* (Linnaeus, 1758), *Hydrelia flammeolaria* (Hufnagel, 1767), *Euchoeca nebulata* (Scopoli, 1763), *Asthena albulata* (Hufnagel, 1767), *Minoa murinata* (Scopoli, 1763), *Trichopteryx polycom-mata* (Denis & Schiffermüller, 1775), *T. carpi-nata* (Borkhausen, 1794), *Nothocasis sertata* (Hübner, 1817), ***Acasis viretata* (Hübner, 1799)**

Notodontidae – hṛbetozubcovití (19):

Furcula furcula (Clerck, 1759), *F. bifida* (Brahm, 1787), *Stauropus fagi* (Linnaeus, 1758), *Drymonia dodonaea* (Denis & Schiffermüller, 1775), *D. ruficornis* (Hufnagel, 1766), *D. oblitterata* (Esper, 1785), *Notodonta dromedarius* (Linnaeus, 1767), *N. ziczac* (Linnaeus, 1758), *Pheosia tremula* (Clerck, 1759), *Leucodonta bicoloria* (Denis

& Schiffermüller, 1775), *Pterostoma palpina* (Clerck, 1759), *Ptilodon capucina* (Linnaeus, 1758), *P. cucullina* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Odontosia carmelita* (Esper, 1798), *Ptilophora plumigera* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Phalera bucephala* (Linnaeus, 1758), *Clostera curtula* (Linnaeus, 1758), *C. anachoreta* (Denis & Schiffermüller, 1775), *C. pigra* (Hufnagel, 1766)

Noctuidae – můrovití (179):

Moma alpium (Osbeck, 1778), *Acronicta mega-cephala* (Denis & Schiffermüller, 1775), *A. alni* (Linnaeus, 1767), *A. psi* (Linnaeus, 1758), *A. aceris* (Linnaeus, 1758), *A. leporina* (Linnaeus, 1758), *A. auricoma* (Denis & Schiffermüller, 1775), *A. rumicis* (Linnaeus, 1758), *Craniophora ligustri* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Cryphia algae* (Fabricius, 1775), *Herminia tarsicrinalis* (Knoch, 1782), *H. grisealis* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Polypogon tentacularius* (Linnaeus, 1758), *P. strigilata* (Linnaeus, 1758), *Zanclognatha tarsipennalis* (Treitschke, 1835), *Catocala fraxini* (Linnaeus, 1758), *C. promissa* (Denis & Schiffermüller, 1775), *C. nupta* (Linnaeus, 1767), *C. fulminea* (Scopoli, 1763), *Tyta luctuosa* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Callistege mi* (Clerck, 1759), *Euclidia glyphica* (Linnaeus, 1758), *Laspeyria flexula* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Scoliopteryx libatrix* (Linnaeus, 1758), *Hypena crassalis* (Fabricius, 1787), *H. rostralis* (Linnaeus, 1758), *H. proboscidalis* (Linnaeus, 1758), *Phytometra viridaria* (Clerck, 1759), *Rivula sericealis* (Scopoli, 1763), *Parascotia fuliginaria* (Linnaeus, 1761), *Colobochoyla salicalis* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Macdunnoughia confusa* (Stephens, 1850), *Diachrysis chrysitis* (Linnaeus, 1758), **D. chryson** (Esper, 1789), *Autographa gamma* (Linnaeus, 1758), *A. pulchrina* (Haworth, 1809), *A. jota* (Linnaeus, 1758), *Abrostola tripartita* (Hufnagel, 1766), **A. asclepiadis** (Denis & Schiffermüller, 1775), *A. triplasia* (Werneburg, 1864), *Protodeltote pygarga* (Hufnagel, 1766), *Deltote bankiana* (Fabricius, 1775), *D. deceptor* (Scopoli, 1763), *Pseudeustrotia candidula* (Denis & Schiffermüller, 1775), **Eublemma purpurinum** (Denis & Schiffermüller, 1775), *Trisateles emortualis* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Cucullia lactucae* (Denis & Schiffermüller,

1775), *C. umbratica* (Linnaeus, 1758), *Shargacucullia verbasci* (Linnaeus, 1758), **S. prenanthis** (Boisduval, 1840), **Calophasia lunula** (Hufnagel, 1766), *Asteroscopus sphinx* (Hufnagel, 1776), *Brachionycha nubeculosa* (Esper, 1785), *Allophyes oxyacanthae* (Linnaeus, 1758), *Amphipyra pyramidea* (Linnaeus, 1758), **A. perflua** (Fabricius, 1787), *A. tragopoginis* (Clerck, 1759), *Panthea coenobita* (Esper, 1785), *Colocasia coryli* (Linnaeus, 1758), *Elaphria venustula* (Hübner, 1790), *Panemeria tenebrata* (Scopoli, 1763), **Heliothis peltigera** (Denis & Schiffermüller, 1775), *H. armigera* (Hübner, 1808), *Pyrrhia umbra* (Hufnagel, 1766), *Paradrina clavipalpis* (Scopoli, 1763), *Hoplodrina octogenaria* (Goeze, 1781), *H. blanda* (Denis & Schiffermüller, 1775), *H. resper* (Denis & Schiffermüller, 1775), *H. ambigua* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Charanyca trigrammica* (Hufnagel, 1766), *Atypha pulmonaris* (Esper, 1790), *Dypterygia scabriuscula* (Linnaeus, 1758), *Rusina ferruginea* (Esper, 1785), *Thalpophila matura* (Hufnagel, 1766), *Trachea atriplicis* (Linnaeus, 1758), *Euplexia lucipara* (Linnaeus, 1758), *Phlogophora meticulosa* (Linnaeus, 1758), **P. scita** (Hübner, 1790), *Hyppa rectilinea* (Esper, 1788), *Actinotia polyodon* (Clerck, 1759), **Callopietria juvenina** (Stoll, 1782), *Ipimorpha retusa* (Linnaeus, 1761), *I. subtusa* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Enargia paleacea* (Esper, 1788), *Cosmia pyralina* (Denis & Schiffermüller, 1775), *C. trapezina* (Linnaeus, 1758), *Atethmia centrargo* (Haworth, 1809), *Tiliacea citrargo* (Linnaeus, 1758), *T. aurago* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Xanthia togata* (Esper, 1788), *X. icteritia* (Hufnagel, 1766), *Agrochola litura* (Linnaeus, 1761), *A. helvola* (Linnaeus, 1758), *A. lota* (Clerck, 1759), *A. macilenta* (Hübner, 1809), *A. circellaris* (Hufnagel, 1766), *Conistra vaccinii* (Linnaeus, 1761), *C. rubiginosa* (Scopoli, 1763), *C. rubiginea* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Brachylomia viminalis* (Fabricius, 1776), *Lithophane socia* (Hufnagel, 1766), *L. ornitopus* (Hufnagel, 1766), *Eupsilia transversa* (Hufnagel, 1766), *Antitype chi* (Linnaeus, 1758), **Aporophyla lutulenta** (Denis & Schiffermüller, 1775), **Polymixis polymita** (Linnaeus, 1761), *Mniotype satura* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Apamea remissa* (Haworth,

1809), *A. epomidion* (Haworth, 1809), *A. crenata* (Hufnagel, 1766), *A. sordens* (Hufnagel, 1766), *A. scolopacina* (Esper, 1788), *A. monoglypha* (Hufnagel, 1766), *A. lithoxylaea* (Denis & Schiffermüller, 1775), *A. lateritia* (Hufnagel, 1766), *Oligia strigilis* (Linnaeus, 1758), *O. versicolor* (Borkhausen, 1792), *O. latruncula* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Mesologia furuncula* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Mesapamea secalis* (Linnaeus, 1758), *M. secalella* (Remm, 1983), *Luperina testacea* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Amphipoea oclea* (Linnaeus, 1761), *A. fucosa* (Freyer, 1830), *Hydraecia micacea* (Esper, 1789), ***H. petasitis* (Doubleday, 1847)**, *Gortyna flavago* (Den. & Schiff., 1775), *Denticucullus pygmina* (Haworth, 1809), *Photedes fluxa* (Hübner, 1809), *Hadula trifolii* (Hufnagel, 1766), *Polia hepatica* (Clerck, 1759), *P. nebulosa* (Hufnagel, 1766), *Lacanobia thalassina* (Hufnagel, 1766), *L. contigua* Denis & Schiffermüller, 1775), *L. oleracea* (Linnaeus, 1758), *Melanchra persicariae* (Linnaeus, 1761), *Ceramica pisi* (Linnaeus, 1758), *Hada plebeja* (Linnaeus, 1761), *Mamestra brassicae* (Linnaeus, 1758), ***Sideridis lampira* (Schawerda, 1913)**, *Hadena rivularis* (Fabricius, 1775), *Cerapteryx graminis* (Linnaeus, 1758), *Tholera decimalis* (Poda, 1761), *T. cespitis* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Mythimna pudorina* (Denis & Schiffermüller, 1775), *M. conigera* (Denis & Schiffermüller, 1775), *M. pallens* (Linnaeus, 1758), *M. impura* (Hübner, 1808), *M. albipuncta* (Denis & Schiffermüller, 1775), *M. ferrago* (Fabricius, 1787), *M. l-album* (Linnaeus, 1767), ***Leucania obsoleta* (Hübner, 1803)**, *Panolis flammea* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Orthosia incerta* (Hufnagel, 1766), *O. cerasi* (Fabricius, 1775), *O. cruda* (Denis & Schiffermüller, 1775), *O. gracilis* (Denis & Schiffermüller, 1775), *O. gothica* (Linnaeus, 1758), *Perigrapha munda* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Ochropleura plecta* (Linnaeus, 1761), *Axylia putris* (Linnaeus, 1761), *Diarsia mendica* (Fabricius, 1775), *D. brunnea* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Noctua pronuba* (Linnaeus, 1758), *N. comes* (Hübner, 1813), *N. fimbriata* (Schreber, 1759), *N. janthina* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Xestia c-nigrum* (Linnaeus, 1758), *X. ditrapezium* (Denis & Schiffermüller, 1775), *X. triangulum* (Hufnagel, 1766), *X. baja* (Denis & Schiffermüller, 1775),

X. stigmatica (Esper, 1790), *X. sexstrigata* (Haworth, 1809), *X. xanthographa* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Cerastis rubricosa* (Denis & Schiffermüller, 1775), *C. leucographa* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Anaplectoides prasinus* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Agrotis segetum* (Denis & Schiffermüller, 1775), *A. exclamationis* (Linnaeus, 1758), *A. ipsilon* (Hufnagel, 1766)

Lymantriidae – bekyňovití (5):

***Penthophera morio* (Linnaeus, 1767)**, *Calliteara pudibunda* (Linnaeus, 1758), *Arctornis l-nigrum* (Müller, 1764), *Lymantria monacha* (Linnaeus, 1758), *L. dispar* (Linnaeus, 1758)

Nolidae – drobnuškovití (4):

Nola cucullatella (Linnaeus, 1758), *Nycteola revayana* (Scopoli, 1772), *Pseudoips prasina* (Linnaeus, 1758), *Earias clorana* (Linnaeus, 1761)

Arctiidae – přástevníkovití (15):

Mitochrista miniata (Forster, 1771), *Cybosia mesomella* (Linnaeus, 1758), *Eilema sororcula* (Hufnagel, 1766), *E. complana* (Linnaeus, 1758), *E. lurideola* (Zincken, 1817), *E. depressum* (Esper, 1787), *Lithosia quadra* (Linnaeus, 1758), *Parasemia plantaginis* (Linnaeus, 1758), *Spilosoma lubricipeda* (Linnaeus, 1758), *S. luteum* (Hufnagel, 1766), *Diaphora mendica* (Clerck, 1759), *Phragmatobia fuliginosa* (Linnaeus, 1758), *Arctia caja* (Linnaeus, 1758), *Diacrisia sannio* (Linnaeus, 1758), *Callimorpha dominula* (Linnaeus, 1758)

KOMENTÁŘ K EKOLOGICKÝ A FAUNISTICKÝ VÝZNAMNÝM NÁLEZŮM

Faunisticky významné nálezy motýlů jsou komentovány. Řazení druhů respektuje systematické pořadí (viz výše). Pro každý komentovaný druh jsou uvedeny rámcové údaje o bionomii a statutu ohrožení druhu. Současně je každý nález stručně diskutován v širším faunistickém rámci. Pro srovnání jsou uvedeny jen novější nálezy, tj. nálezy z poválečného období (po r. 1945).

***Isturgia arenacearia* – kropenatéc čiřčřčřčř**

Lokální druh, známý především z východní

části střední Evropy. Obývá teplé a suché stanoviště, zejména pak stanoviště s kamenitým a písčitým podkladem (FAJČÍK 2003). Housenka se vyvíjí na bobovitých rostlinách (Fabaceae). Nejbližší lokality se nacházejí především na jižní a jihovýchodní Moravě (cf. KRÁLÍČEK & GOTTWALD 1985). V regionu se vyskytuje vzácně.

Materiál: 6.VI.2007, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Apeira syringaria* – zejkovec šeříkový**

Lokální a nehojná píďalka, obývajících stinná, chladnější místa, přiležitostně také v intravilánech. Více rozšířená v nižších polohách (FAJČÍK 2003). Housenka se vyvíjí na listech jasanu (*Fraxinus excelsior*), šeříku (*Syringa vulgaris*) nebo zimolezu (*Lonicera* spp.). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska se vyskytuje velmi vzácně; jednotlivé nálezy pocházejí např. z Ostravy (pers. observ., VANĚK 1981), PR Skalní potok (CHKO Jeseníky, pers. observ.), okolí Oder (KURAS & MAZALOVÁ 2010).

Materiál: 24.VII.2007, 1 ex.; 8.VIII.2009, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Charissa obscurata* – šerokřídlec tmavý**

Rozšířený hlavně v teplejších oblastech, na travnatých a křovinatých stanovištích. Preferuje lokality se skalnatým (vápencovým či písčitým) podkladem. Housenka se vyvíjí na listech rozchodníků (*Sedum* spp.), příp. ostatních bylin (FAJČÍK 2003). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska se vyskytuje lokálně. Jednotlivé nálezy pocházejí např. z Losového (KURAS & SITEK 2007), Metylovic (SITEK 1984), pravidelně se vyskytuje na Štramberku (pers. observ., SITEK 1984) a na xerothermech střední Moravy (Grygov, Vápenice, Čelechovice; pers. observ.).

Materiál: 18.–25.VII.2008, 3 ex.; 19.VII.–9.VIII.2009, 6 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Idaea laevigata* – žlutokřídlec listový**

Ve střední Evropě je velmi lokální a vzácný na suchých travnatých stanovištích, také v hospodářských budovách. Z České republiky existuje jen málo dokladů o výskytu píďalky (ŠUMPICH et al. 2009). Housenka se vyvíjí na suchých a zavadlých bylinách. Ze severní Moravy pochází jediný neopakovaný nález

z Pobučí u Šumperka (JANOVSKÝ et al. 1985a), na střední Moravě byl druh sbírán v Olomouci-Slavoníně (KONVIČKA 1999), starý záznam pochází z Mikulova (SKALA 1912–1913). Jedná se o nejvýznamnější nález v Oznici. Na lokalitě se druh vyskytoval jednotlivě v letech 2008 a 2009. Motýli začínali být aktivní krátce před soumrakem a pohybovali se pouze podél stodoly s uloženým suchým senem. Po setmění se aktivující imaga téměř neobjevovala. Ke světlu druh přilétá jen výjimečně.

Materiál: 2.–9.VII.2008, 3 ex.; 8.–17.VII.2009, 4 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Lythria cruentaria* – rudopásník menší**

Rozšířený lokálně na suchých až mezofilních, otevřených stanovištích (FAJČÍK 2003). Housenka se vyvíjí na listech šťovíků (*Acetosa pratensis*, *Acetosella vulgaris*). Ze severní Moravy nejsou známy recentní nálezy. Nejbližší známé lokality se nacházejí na jižní Moravě (cf. KRÁLÍČEK & GOTTWALD 1985).

Materiál: 25.VIII.2008, 3 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Thera vetustata* – píďalka jedlová**

Lokální a vzácný druh, v jehličnatých lesích vyšších poloh (FAJČÍK 2003). Housenka se vyvíjí zejména na jedli (*Abies alba*). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska byl druh zjištěn na více místech např. Vyšní Ježánky (JANOVSKÝ et al. 1985a), Nošovice, Staré Hamry (SITEK 1988), Bumbálka, Frýdek-Místek (SITEK 1990), NPR Razula (pers. observ.) aj.

Materiál: 2.–5.V.2005, 2 ex.; 24.IX.2005, 1 ex.; 27.IV.2006, 1 ex.; 6.–8.V.2007, 2 ex.; 2.–5.X.2008, 3 ex.; 29.IV.2009, 1 ex.; 21.–29.IX.2009, 3 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Eupithecia venosata* – píďalička knotovková**

Poměrně vzácný druh, na otevřených stanovištích a na okrajích lesů, zejména v nižších polohách (FAJČÍK 2003). Housenka se živí listy a květy silenek (*Silene* spp.). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska byl druh zjištěn např. v Horní Lipové (VANĚK & SITEK 1983), na Radhošti, v Pobučí u Šumperka (JANOVSKÝ et al. 1985a) aj.

Materiál: 14.VI.2008, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Eupithecia selinata* – píďalička děhelová**

Lokální píďalka obývající nejčastěji lesní lemy a lesní světliny (FAJČÍK 2003). Housenka se živí miříkovitými bylinami (Apiaceae). V rámci České republiky uváděná z více míst. Jedná se však jen o jednotlivé nálezy.

Materiál: 18.VII.2009, 1 ex.; 21.VII.2009, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Eupithecia veratraria* – píďalička kýchavicová**

Lokální píďalka rozšířená zejména v horských oblastech a nad horní hranici lesa. Vzácně také v nižších polohách (FAJČÍK 2003). Ze severní Moravy a přilehlé části Slezska známa z více lokalit např. Komorní Lhotka (VANĚK 1981), Staré Hamry, Bumbálka, Štramberk (SITEK 1990), Praděd (KURAS et al. 2009), Portáš (pers. observ.) aj. Nález v Oznici je překvapivý, protože zde nebyla nalezena živná rostlina housenek.

Materiál: 22.VI.2009, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Acasis viretata* – šerokřídlec zelenavý**

Lokální píďalka s vazbou na křovinaté a lesní porosty nížin. Housenka se vyvíjí na listech dřevin (viz *Ligustrum vulgare*, *Swida sanguinea*, *Frangula* spp.) (FAJČÍK 2003). Ze severní Moravy a přilehlé části Slezska pochází několik, většinou recentních, nálezů, viz Havířov (VANĚK 1981), Pobučí u Šumperka (JANOVSKÝ et al. 1985a), PR Suchá Dora u Oder (KURAS & MAZALOVÁ 2010), Štramberk, Bílovec, Ostrava, Suchá Dora (pers. observ.).

Materiál: 11.V.2009, 1 ex.; 15.VII.2009, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Moma alpium* (Osbeck, 1778) – šípověnka dubová**

Lokálně hojný druh s těžištěm výskytu v teplých dubových lesích. Housenka se vyvíjí na dubech (*Quercus* spp.) (FAJČÍK 1998). V ČR především v nížinách termofytika. Ze severní Moravy a přilehlé části Slezska pochází několik spíše jednotlivých nálezů např. Hrabová, Vitošov, Hlučín, Ostrava, Dolní Lhota, Hrabýň, Suchdol nad Odrou, Havířov, Metylovice, Radhošť (VANĚK 1980) aj.

Materiál: 16.V.2005, 1 ex.; 6.–11.V.2006, 2 ex.; 22.V.2007, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Diachrysia chryson* – kovolessklec půvabný**

Vzácný a lokálně se vyskytující druh podhorských biotopů. Je vázán na okraje lesů a extenzivně obhospodařované horské louky. Vývoj na sadci (*Eupatorium cannabinum*) a šalvěji (*Salvia glutinosa*) (FAJČÍK 1998). Ze severní Moravy a přilehlé části Slezska pochází několik nálezů, zejména z Beskyd a Podbeskydí, např. Staré Hamry, Metylovice, PR Svinec, Losový u Huslenek (SITEK & JANOVSKÝ 1986; SITEK & TRAXLER 1988; KURAS & SITEK 2007; KURAS et al. 2010), NPR Razula, NPR Mionší, PR Malenovický kotel, NPR Salajka (pers. observ.) aj.

Materiál: 23.–25.VII.2005, 2 ex.; 24.–31.VII.2006, 5 ex.; 15.VII.2007, 1 ex.; 14.–18.VII.2008, 2 ex.; 9.–16.VII.2009, 4 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Abrostola asclepiadis* – kovolessklec tolitový**

Lokální druh obývající stepní stanoviště (FAJČÍK 1998). Housenka je monofágní, vyvíjí se na tolitě lékařské (*Vincetoxicum hircundinaria*) (FAJČÍK 1998). V regionu se vyskytuje lokálně. Doposud znám z několika málo lokalit, viz Havířov (JANOVSKÝ 1984), Štramberk (pers. observ.), hojný na xerothermních lokalitách střední Moravy (Grygov, Malý Kosíř, Čelechovice; pers. observ.).

Materiál: 19.VI.2005, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Eublemma purpurinum* – světlopáska pcháčová**

Lokálně rozšířená a nehojná můra. Vyskytuje se na suchých a teplých stanovištích, příp. na polích a v okolí vinohradů (FAJČÍK 1998). Housenka žije na kořenových výhoncích pcháče rolního (*Cirsium arvense*). Ze severní a střední Moravy pocházejí ojedinělé nálezy, např. Přerov (JANOVSKÝ et al. 1985b), Suchdol nad Odrou (SITEK et al. 1987), Olomouc, Štramberk (pers. observ.) aj.

Materiál: 14.V.2008, 1 ex.; 6.–14.V.2009, 6 ex.; 8.–11.VIII.2009, 5 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Shargacucullia prenanthis* – kukléřka věsenková**

Pontomediterránní prvek. Lokální a vzácný druh obývající horské a podhorské oblasti. Vyskytuje se jednotlivě podél lesních okrajů, na mýtinách a pastvinách. Housenky se vyvíje-

jí na květenstvích, později na listech krtičníků (*Scrophularia* spp.), případně též na diviznách (*Verbascum* spp.) (FAJČÍK 1998). V ČR jen na Moravě a na Šumavě (MACEK et al. 2008). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska je druh velmi vzácný. Doposud byl zaznamenán pouze na Losovém (KURAS & SITEK 2007). Nejbližší další nálezy pocházejí z Bílých Karpat (KRÁLÍČEK & GOTTWALD 1985).

Materiál: 14.VI.2007, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Calophasia lunula* – jasnobarvec květelový**

Je rozšířený, ale nehojný druh, zpravidla na suchých, pustých, stepních a písčitých stanovištích. Housenka se vyvíjí na lnici (*Linaria vulgaris*) (FAJČÍK 1998). Jednotlivé nálezy jsou hlášeny především z českého a moravského termofytika. Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska byl druh zaznamenán velmi vzácně, např. Hrabová, Vitošov, Hlučín, Ostrava, Čavisov (VANĚK 1980).

Materiál: 21.VI.2007, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Amphipyra perflua* – blýskavka lemovaná**

Lokálně rozšířená, nehojná, místy až vzácná můra, žijící v listnatých lesích s vyvinutým bylinným podrostem. Housenka je polyfágní, vyvíjí se na listnatých dřevinách (FAJČÍK 1998). Nejbližší další jednotlivé nálezy pocházejí např. z Losového (KURAS & SITEK 2007), osady Janovice-Bystré (SITEK & JANOVSKÝ 1986), NPR Salajka (pers. observ.) aj.

Materiál: 22.VII.2005, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Heliothis peltigera* – černopáska stěhovavá**

Paleotropický až subtropický druh vytvářející stálé populace na jih od Alp a v Panonské nížině. V ČR se vyskytuje jako vzácný migrant, zpravidla na suchých a otevřených stanovištích (MACEK et al. 2008). Housenka se vyvíjí na bylinách (např. *Atropa* spp., *Medicago* spp., *Ononis* spp., *Salvia* spp.) (FAJČÍK 1998). Na lokalitě pozorován v poměrně hojném počtu v roce 2006. Motýli se objevovali ve dne na strništích a místech s ruderalní vegetací.

Materiál: 17.–25.VIII.2006, 11 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Phlogophora scita* – blýskavka kapradinová**

Lokálně rozšířená můra. Je nehojná, místy vzácná v pásmu bukových a horských smíšených lesů. Housenka se vyvíjí na listech kapradin (*Dryopteris* spp., *Athyrium* spp.) (FAJČÍK 1998). Ze severní Moravy a v přilehlé části Slezska existuje více lokalit, např. Metylovice, Komorní Lhotka, Ostravice, Čeladná, Horní Bečva, Dolní Lomná (VANĚK 1980), Visaláje (JAKEŠ 1982), Losový (KURAS & SITEK 2007), NPR Razula, NPR Mionší, NPR Salajka (pers. observ.) aj.

Materiál: 2.VIII.2007, 1 ex.; 8.–11.VIII.2008, 2 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Callopistria juvenina* – blýskavka hasivková**

Vzácný motýl s lokálním výskytem ve světlých lesích a na lesních loukách. Housenka se vyvíjí na listech hasivky (*Pteridium aquilinum*) (FAJČÍK 1998). V červeném seznamu je blýskavka vedena v kategorii „ohrožený“ (FARKAČ et al. 2005). V celé republice je druh velmi vzácný a lokální, s těžištěm výskytu ve východních Čechách a Polabí (MIKÁT & HÁJEK 1999; VRABEC & LEHEČKA 2007). Z Moravy jsou známy starší nálezy z jižní Moravy (ELSNER & TITZ 1976) a z Přerova (JANOVSKÝ et al. 1985b), recentně také z Českomoravské vrchoviny (ŠUMPICH et al. 2006) a PR Daňanec u Hlučína (pers. observ.). VRABEC & LEHEČKA (2007) upozorňují na fakt, že v posledních letech v ČR přibývá nálezů druhu.

Materiál: 25.VII.2008, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Aporophyla lutulenta* – dřevobarvec ptačincový**

Pontomediterránní prvek (MACEK et al. 2008). Lokální a vzácný druh. Obývá prohráté křovinaté stráně a lesní okraje. Housenka je polyfágní (FAJČÍK 1998). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska byl druh zaznamenán pouze na několika lokalitách (Štramberk, Odry, Frýdek-Místek; pers. observ.), nejbližší na Losovém (KURAS & SITEK 2007). V Oznici se vyskytuje pravidelně, ale jen jednotlivě.

Materiál: 16.VIII.2005, 1 ex.; 6.IX.2006, 1 ex.; 22.–24.VIII.2007, 2 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Polymixis polymita* – pestroskvrnka hnědoskvrnná**

Vzácný a zřejmě lokální a teplomilný druh. Z ČR je dokladován z více jihomoravských lokalit, vyskytuje se však vždy jednotlivě. Osídluje lesní okraje a slunné křovinaté stráně. Housenka je polyfágní (Fajčík 1998). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska nalézán ojediněle např. Hrabová, Vitošov, Děrné (Vaněk 1980), PR Svinec (Kuras et al. 2010), Štramberk (pers. observ.). V Oznici se vyskytuje pravidelně, ale jen jednotlivě.

Materiál: 18.IX.2005, 1 ex.; 6.IX.2006, 1 ex.; 22.IX.2007, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Hydraecia petasitis* – šedavka devětsilová**

Lokální a vzácná můra, vyskytující se na vlhkých stanovištích v okolí potoků a řek. V červeném seznamu je vedena v kategorii „téměř ohrožený“ (Farkač et al. 2005). Housenka žije ve stvelech devětsilu (*Petasites* spp.) (Fajčík 1998). Na území severní Moravy a v přilehlé části Slezska byla šedavka nalezena na více lokalitách, viz Morávka, Staré Hamry (Vaněk 1980), Štramberk (SITEK et al. 1987), Malá Morávka, Stará Ves u Bílovce, Teplice nad Bečvou (pers. observ.). Druh poměrně špatně přilétá na světlo, proto je zřejmě považován za vzácný. Ze sledování požerků housenek se ukazuje, že je na vhodných lokalitách (vysokostéblné nivy s porostem *Petasites* spp.) v Beskydech a v Nížském Jeseníku poměrně častý.

Materiál: 9.VIII.2008, 1 ex.; 16.VIII.2009, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Sideridis lampra* – můra bedrníková**

Pontomediterránní prvek (MACEK et al. 2008). Lokální a vzácný na xerothermních loukách, stepích a lesostepích. Housenka se vyvíjí na některých miřkovitých rostlinách (*Seseli* spp., *Pimpinella* spp.) (Fajčík 1998). Z Moravy je znám pouze z jižní části (např. LAŠTŮVKA 1994). Ze střední ani severní Moravy výskyt druhu není znám. Z faunistického hlediska se jedná o významný nález.

Materiál: 17.VI.2009, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Leucania obsoleta* – plavokřídlec pobřežní**

Lokální můra vázaná na mokřady, slatiny

a rákosiny. Housenka je monofágní, vývoj prodělavá na rostlinách rákosu (*Phragmites australis*) (FAJČÍK 1998). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska se vyskytuje na více místech, např. Ostrava, Žermanice, Čeladná (VANĚK 1980), Frenštát pod Radhoštěm (JAKEŠ 1982), Štramberk (SITEK et al. 1987), Hrabová, Frýdek-Místek (SITEK & TRAXLER 1988), Losový (KURAS & SITEK 2007), Jistebník (pers. observ.) aj.

Materiál: 26.VI.2005, 1 ex., F. Tyralík leg. et coll.

***Penthophera morio* – smutník jílkový**

Pontomediterránní druh. Rozšířen v jihovýchodní části Evropy. Lokální na suchých a teplých, především otevřených stanovištích, v ČR jen na jihu území. Housenka žije na různých druzích trav, především jílku vytrvalém (*Lolium perenne*) (MACEK et al. 2007). Na severní Moravě a v přilehlé části Slezska je druh velmi lokální a vzácný. Historické nálezy pocházejí z okolí Oder (KURAS & MAZALOVÁ 2010). Recentně byl nalezen na Losovém (KURAS & SITEK 2007). Na lokalitě Oznice se vyskytoval hojně, a to pouze v r. 2005, později nebyl druh pozorován (podobně v případě výskytu na Losovém, cf. KURAS & SITEK 2007).

Materiál: 25.VI – 10.VII.2005, 8 ex., F. Tyralík leg. et coll.

DISKUSE

Během intenzivního terénního průzkumu lokality Oznice bylo v letech 2005–2009 zaznamenáno 416 druhů nočních motýlů skupiny tzv. Macrolepidoptera. Tento počet je poměrně vysoký a reálně odpovídá 39 % druhovému bohatství studovaných taxonů v ČR (cf. LAŠTŮVKA & LIŠKA 2005). Navíc je zřejmé, že se nejedná o konečný stav. Dalším monitoringem bude druhové zastoupení i nadále vzrůstat.

Na druhovém spektru se podílí pestré společenstvo lesních, lučních a stepních motýlů. Vzhledem k charakteru území lze za nejceňnější považovat právě druhově rozmanité společenstvo motýlů otevřených stanovišť. Populace těchto motýlů prodělaly v poválečné historii dramatický ústup, přičemž jejich přežívání je bezprostředně spojeno s extenzivní činností člověka v krajině (BENEŠ et al. 2002).

Přestože se v nejbližším okolí Oznice nenachází žádné maloplošné zvláště chráněné území, biologická hodnota lokality se jeví jako nadprůměrně vysoká. Je zřejmé, že právě extenzivní zemědělská činnost, která na katastru obce stále probíhá, vedlo k dochování vysoké druhové diverzity, a to bez ohledu na to, zda je území pod legislativní ochranou či nikoli. Poloha lokality a charakter okolních stanovišť jsou zřejmě dalším fenoménem, jenž se odráží na druhové rozmanitosti území. Kopcovitá krajina Valašska protkaná sítí vodotečí a údolních niv, horských lesů a podhorských pastvin, je předpokladem vysoké rozmanitosti v regionálním měřítku. Společenstvo motýlů Oznice je proto velmi pestré. Nacházejí se zde prvky stepní a teplomilné (např. *Calophasia lunula*, *Abrostola asclepiadis*, *Sideridis lampira*), druhy lučních biotopů (*Penthophora morio*, *Lythria cruentaria*, *Aporophyla lutulenta*), prvky mokřadní (*Leucania obsoleta*, *Hydraecia petasitis*) a rozmanité společenstvo motýlů s vazbou na lesy, resp. dřeviny (*Thera vetustata*, *Phlogophora scita*, *Amphipyra perflua*, *Moma alpium* aj.).

PROBLEMATIKA OCHRANY LOKALITY

Z výše uvedeného přehledu zjištěných druhů vyplývá, že lokalita v Oznici doposud hostí celou řadu vzácných a faunisticky významných druhů motýlů. I přesto zde není a do budoucna se ani neuvažuje o zřízení některého zvláště chráněného území. Všechny nelesní pozemky jsou obhospodařovány místními obyvateli. Právě na tyto nelesní biotopy (louky, pastviny, křoviny) jsou vázány nejceněnější druhy motýlů. Přestože jsou alespoň některé louky a pastviny v Oznici obhospodařovány tradičním způsobem, jsou i zde patrné negativní tendence spojené s industrializací a mechanizací zemědělství. Původní extenzivní pastviny ustupují celoplošně a dvakrát ročně koseným loukám. Tento postupný trend změny v hospodaření je akcelerován dotačními tituly, direktivně svázanými s plošným způsobem hospodaření. Neméně negativní jsou změny v dřevinné skladbě lesních porostů a systematické zalesňování ladem ležících pozemků (často také s dotační podporou). Naneštěstí se tento novodobý způsob

dotačního hospodaření uplatňuje na celém Valašsku a většině území České republiky.

Bohužel v současné době nelze podat jednoznačný plán na ochranu přírodního bohatství v Oznici. Klíčem k zachování vysoké přírodní hodnoty lokality je udržení vysoké členitosti krajiny v místě i v jejím okolí. I nadále by se měly střídat rozmanité způsoby seče a pastvy, to vše s různou intenzitou a na různých měřítkových škálách. Jak se podaří tento způsob hospodaření zachovat, to bude do značné míry záviset na osvěcenosti zbývajících drobnohospodářů, jejich informovanosti o problematice ochrany extenzivně obhospodařovaných luk a pastvin a ochotě režim hospodaření upravit dle tradičních postupů. Je ovšem pravděpodobné, že s postupným vysídlováním krajiny a uplatňováním nových dotovaných zemědělských technologií bude měnit charakter území a kvalita přírodních složek i zde.

ZÁVĚR

Během 5let intenzivního výzkumu v Oznici (Hostýnské vrchy) bylo zaznamenáno 416 druhů nočních motýlů skupiny Macrolepidoptera, přičemž tento počet jistě není konečný. Provedený pilotní entomologický průzkum lokality dokládá její nadprůměrnou biologickou hodnotu. Kvalita lokality je srovnatelná s obdobnými nejceněnějšími bezlesými stanovišti na Valašsku (cf. KURAS & SITEK 2007). Pestrá krajinná mozaika biotopů (pastviny, louky, křoviny, lesy, mokřady) s dochovalým tradičním managementem a typickým georeliéfem tak činí z Hostýnských vrchů a celého regionu Valašska jedno z biologicky nejceněnějších území České republiky.

PODĚKOVÁNÍ

Za věcné připomínky k rukopisu a determinaci části materiálu děkujeme Jiřímu Benešovi (Entomologický ústav BC AVČR, České Budějovice). Za korekci textu Lukáši Spitzerovi (Muzeum regionu Valašsko, Vsetín). Pro návrh managementu lokality Oznice byly využity závěry projektu Ministerstva životního prostředí ČR, SP/2D3/155/08.

LITERATURA

- BENEŠ J., KONVIČKA M., DVOŘÁK J., FRIC Z., HAVELDA Z., PAVLIČKO A., VRABEC V., WEIDENHOFFER Z. (eds) (2002): *Motýli České republiky. Rozšíření a ochrana I., II. SOM*, Praha, 857 pp.
- BRABEC L. (1987): Motýli Valašského Meziříčí ve sbírkách Okresního vlastivědného muzea Vsetín. *Zpravodaj OVM Vsetín*: 2–13.
- ČERNÝ J. (1972): Výskyt okáče stínovaného v Beskydech. *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 2(6): 8–10.
- DERNICKÝ R. (1945): Lepidopterologické poznámky z Moravy. *Příroda*, 37: 276–285.
- ELŠNER V. & TITZ A. (1976): Příspěvek k poznání fauny můrovitých Slovenska a Moravy (Lep., Noctuidae). *Zprávy České Společnosti Entomologické při ČSAV, Praha*, 12: 77–83.
- ELŠNER V., GOTTWALD A., JANOVSKÝ M. & KOPEČEK F. (1997): Motýli jihovýchodní Moravy 4. díl. *Sborník Přírodovědného klubu, Uherské Hradiště*, 2 (Suppl.): 1–62.
- ELŠNER V., GOTTWALD A., JANOVSKÝ M., KOPEČEK F., LAŠŤŮVKA Z., MAREK J. & DUFEK T. (1998): Motýli jihovýchodní Moravy 5. díl. *Sborník Přírodovědného klubu, Uherské Hradiště*, 5 (Suppl.): 1–86.
- FAJČÍK J. (1998): Noctuidae. Bestimmung – Verbreitung – Flugstandort – Bionomie. *Die Schmetterlinge Mitteleuropas*. II. Band. František Slamka, Bratislava, 170 pp.
- FAJČÍK J. (2003): *Die Schmetterlinge Mittel- und Nordeuropas. Bestimmung – Verbreitung – Flugstandort – Bionomie. Drepanidae, Geometridae, Lasiocampidae, Endromidae, Lemoniidae, Saturniidae, Sphingidae, Notodontidae, Lymantriidae, Arctiidae*. František Slamka, Bratislava, 172 pp.
- FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds) (2005): *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
- JAKEŠ O. (1982): Příspěvek k faunistice můrovitých v Severomoravském kraji (Lepidoptera, Noctuidae). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 12: 62–66.
- JANOVSKÝ J. & GOTTWALD A. (1990): Pozoruhodné nálezy lepidopter pro ČSSR, 6. *Zprávy České Společnosti Entomologické při ČSAV, Praha*, 26: 112–118.
- JANOVSKÝ J. & GOTTWALD A. (1991): Pozoruhodné nálezy lepidopter pro ČSSR, 7. *Zprávy České Společnosti Entomologické při ČSAV, Praha*, 27: 58–63.
- JANOVSKÝ M. (1984): Čtvrtý doplněk k článku v EZ č. 5/1980 Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji. *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 9: 35.
- JANOVSKÝ M., KAVKA K. & SITEK J. (1985a): Píďalky (Geometridae, Lep.) v Severomoravském kraji (čtvrtý doplněk k článku v EZ č. 5/1981). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 15: 26–28.
- JANOVSKÝ M., KAVKA K., SITEK J. & VACULA D. (1985b): Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji (pátý doplněk k článku v EZ č. 5/1980). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 15: 28–31.
- KONVIČKA M. (1999): Macrolepidoptera of the Litovelské Pomoraví Protected Landscape Area – I. *Časopis Slezského zemského Muzea Opava (A)*, 48: 41–64.
- KRÁLÍČEK M. & GOTTWALD A. (1985): *Motýli jihovýchodní Moravy II. Muzeum JAK Uh. Brod a OKS Uh. Hradiště*, 141 pp.
- KURAS T. & BENEŠ J. (1996): Nález zelenáčka *Adscita notata* (Zeller, 1784) a vřetenušky *Zygaena brizae* (Esper, 1800) na severní Moravě. *Časopis Slezského zemského Muzea Opava (A)*, 45: 287–288.
- KURAS T. & MAZALOVÁ M. (2010): Motýli (Lepidoptera) přírodní rezervace Suchá Dora a jejího okolí (Oderské vrchy). *Acta Musei Beskidensis*, in press.
- KURAS T. & SITEK J. (2007): Motýli (Lepidoptera) valašských pastvin a návrh managementu na příkladu lokality Losový (CHKO Beskydy). *Práce a Studie Muzea Beskyd (Přírodní vědy)*, 19: 151–170.
- KURAS T., BENEŠ J., KONVIČKA M., VRABEC V., ČECHOVSKÝ A. (2000): *Parnassius mnemosyne* (Lepidoptera, Papilionidae) in North Moravia: present and past distribution, proposal for conservation. *Klapalekiana*, 36: 93–112.
- KURAS T., SITEK J. & DANDOVÁ J. (2010): Motýli (Lepidoptera) přírodní rezervace Svinec (okres Nový Jičín) a návrh na změnu managementu území. *Acta Musei Beskidensis* 2: 139–156.
- KURAS T., SITEK J., LIŠKA J., MAZALOVÁ M. & ČERNÁ K. (2009): Motýli (Lepidoptera) národní přírodní rezervace Praděd (CHKO Jeseníky): implikace poznatků v ochraně území. *Časopis Slezského zemského Muzea Opava (A)*, 58: 250–288.
- LAŠŤŮVKA Z. & LIŠKA J. (2005): Seznam motýlů České republiky (Checklist of Lepidoptera of the Czech Republic) (Insecta: Lepidoptera). <http://www.lepidoptera.wz.cz/Lepidoptera.pdf>
- LAŠŤŮVKA Z. (1994): *Motýli rozšířeného území CHKO Pálava*. AF VŠZ, Brno, 120 pp.
- MACEK J., DVOŘÁK J., TRAXLER L. & ČERVENKA V. (2007): *Motýli a housenky střední Evropy – Noční motýli I*. Academia, Praha, 340 pp.
- MACEK J., DVOŘÁK J., TRAXLER L. & ČERVENKA V. (2008): *Motýli a housenky střední Evropy – Noční motýli II*. Academia, Praha, 490 pp.
- MIKÁT M. & HÁJEK J. (1999): Druhý příspěvek k poznání fauny motýlů (Lepidoptera) přírodní památky „Na Plachtě“ v Hradci Králové. *Acta musei Reginaehradecensis s. A.*, 27: 163–208.
- NOVÁK I., LAŠŤŮVKA Z., VÁVRA J., MAREK J., ZELENÝ J., LIŠKA J., KRÁLÍČEK M., GOTTWALD A., PIPEK P., SPITZER K., JAROŠ J., VANČURA B., AŠMERA J., JANOVSKÝ M., LEKEŠ V. & KRAMPL F. (1992): Česká jména motýlů. *Zprávy Československé společnosti entomologické při ČSAV*, 28: 1–54.
- PAVELKA J. & TREZNER J. (eds) (2001): *Příroda Valašska (okres Vsetín)*. Český svaz ochránců přírody ZO ČSOP 76/06 Orchidea, Vsetín, 504 pp.+64 pp. bar. přílohy.
- PITRO Z. & WOLFOVÁ J. (eds.) (2008): *Zachování biodiverzity karpatských luk*. FOA, Nadační fond pro ekologické zemědělství, Praha, 108 pp.
- POVOLNÝ D. & GREGOR F. (1946): Vřetenušky (*Zygaena* Fab.) v zemi Moravskoslezské. *Entomologické Přiručky Entomologických listů (Brno)*, 12 (Suppl.): 1–100.
- SITEK J. & JANOVSKÝ J. (1986): Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji (šestý doplněk k článku v EZ č. 5/1980). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 16: 17–18.
- SITEK J. & KURAS T. (2000): Faunistic records from the Czech Republics – 108. *Klapalekiana*, 36: 179–180.
- SITEK J. & TRAXLER L. (1988): Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji (osmý doplněk k článku v EZ

- č.5/1980). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 18: 94–95.
- SITEK J. (1984): Píďalky (Geometridae, Lep.) v Severomoravském kraji (druhý doplněk k článku v EZ č.5/1981). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 14: 12–14.
- SITEK J. (1988): Píďalky (Geometridae, Lep.) v Severomoravském kraji (sedmý doplněk k článku v EZ č.5/1981). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 18: 92–93.
- SITEK J. (1990): Píďalky (Geometridae, Lep.) v Severomoravském kraji (osmý doplněk k článku v EZ č.5/1981). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 20: 65–66.
- SITEK J. (2000): Faunistic records from the Czech Republic – 120. *Klapalekiana*, 36: 323–324.
- SITEK J., VACULA D., KOVÁŘ R. & JANOVSKÝ M. (1987): Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji (sedmý doplněk k článku v EZ č. 5/1980). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 17: 6–8.
- SKALA H. (1912–1913): Die Lepidopterenfauna Mährens I, II. *Verhandlungen der Naturforsch. Verein Brünn*, 50(1912): 63–241, 51(1913): 115–377.
- SKALA H. (1931): Zur Lepidopterenfauna Mährens und Schlesiens. *Acta Musei Moraviensis*, 30(1931–1932) (Suppl.): 1–197.
- SPITZER K. (1963): Rozšíření *Pararge hiera* F. na Moravě (Lep., Satyridae). *Časopis České společnosti entomologické*, 60: 263.
- SPITZER L., BENEŠ J. & M. KONVIČKA (2009a): Oviposition of the Niobe Fritillary (*Argynnis niobe* Linnaeus, 1758) at sub-mountain conditions in the Czech Carpathians (Lepidoptera, Nymphalidae). *Nachrichten des Entomologischen Vereins Apollo, N.F.*, 30 (3): 165–168.
- SPITZER L., DANDOVÁ J., JAŠKOVÁ V., BENEŠ J. & M. KONVIČKA (2009b): The Large Blue butterfly, *Phengaris (Maculinea) arion*, as a conservation umbrella on a landscape scale: The case of the Czech Carpathians. *Ecological Indicators*, 9: 1056–1063.
- ŠUMPICH J., DVOŘÁK I., DVOŘÁK M., MORAVEC J., LAŠTŮVKA Z. & MÜCKSTEIN P. (2006): Zajímavé nálezy motýlů (Lepidoptera) na Českomoravské vrchovině V. *Acta rerum naturalium (Jihlava)*, 2: 45–48.
- ŠUMPICH J., LIŠKA J., JAKŠ O., SITEK J., SKYVA J., FEIK V., MAREK J., VÁVRA J., LAŠTŮVKA Z., VÍTEK P., BARTAS R., ČELECHOVSKÝ A., DOBROVSKÝ T., DVOŘÁK I., MARŠÍK L. & MIKÁT M. (2009): Faunistic Records from the Czech Republic – 287. *Klapalekiana*, 45: 267–279.
- VANĚK J. & SITEK J. (1983): Píďalky (Geometridae, Lep.) v Severomoravském kraji (první doplněk k článku v EZ č. 5/1981). *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 8: 11–13.
- VANĚK J. (1975): Vřetenuškovití v Severomoravském kraji. *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 5(4): 3–10.
- VANĚK J. (1980): Můrovití (Noctuidae) v Severomoravském kraji. *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 10: 97–115.
- VANĚK J. (1981): Píďalky – Geometridae – v Severomoravském kraji. *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 11 (5): 82–95.
- VRABEC V. & LEHEČKA E. (2007): Nález můry *Callopietria juvenina* (Lepidoptera: Noctuidae) na hranici středních Čech s poznámkou k pohlavnímu dimorfismu u tohoto druhu. *Studie a zprávy Okresního muzea Praha-východ, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav*, 16: 143–148.
- ZAPLETAL M. & L. SPITZER (2009): Nález modráška komonického (*Polyommatus dorylas*) (Lepidoptera: Lycaenidae) v podhůří Vsetínských vrchů (Česká republika). *Klapalekiana*, 45: 225–227.